

<https://doi.org/10.37919/0201-419X-2022.97.10>

УДК 001.818(045)

НАУКОВА СТАТТЯ ЯК ДОКУМЕНТ У ФАХОВОМУ ВИДАННІ (НА МАТЕРІАЛІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО ЖУРНАЛУ «ВІСНИК КНИЖКОВОЇ ПАЛАТИ»)

БУРКІВСЬКА

Лілія Юліанівна,

кандидат філологічних наук, доцент
кафедри документознавства та
інформаційної діяльності,
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу,
вул. Карпатська, 15,
м. Івано-Франківськ, 76019;
e-mail: 49402@tvnet.if.ua
ORCID: 0000-0002-0547-4841

Lilia

BURKIVSKA,

Ph.D. of Philological Sciences,
Associate Professor of the Department
of Documentation and Information
Activities,
Ivano-Frankivsk National Technical
University of Oil and Gas,
15 Karpatska St.,
Ivano-Frankivsk, 76019, Ukraine;
e-mail: 49402@tvnet.if.ua

ГРИГОРАШ

Світлана Михайлівна,

кандидат філологічних наук, доцент
кафедри документознавства та
інформаційної діяльності,
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу,
вул. Карпатська, 15,
м. Івано-Франківськ, 76019;
e-mail: s_grygorash@ukr.net
ORCID: 0000-0002-5945-0108

Svitlana

HRYHORASH,

Ph.D. of Philological Sciences,
Associate Professor of the Department
of Documentation and Information
Activities,
Ivano-Frankivsk National Technical
University of Oil and Gas,
15 Karpatska St.,
Ivano-Frankivsk, 76019, Ukraine;
e-mail: s_grygorash@ukr.net

Представлено аналіз наукової статті у фаховому виданні в ієрархії понять: від різновиду видання (періодичного, журнального, фахового), наукового журналу (друкованого, електронного) до наукової статті як документа із функціями, реквізитами, типовою композицією та мовними формулами наукового стилю.

На прикладі статей наукового фахового видання України в галузі соціальних комунікацій «Вісника Книжкової палати» простежено поняття «первинний документ», «вторинний документ», «реквізит».

Наголошено, що наукову статтю суттєво уніфікують наперед відомі формальні вимоги, які спонукають авторів використовувати усталені лексико-граматичні конструкції. Підсумовано, що консервативні вимоги до композиції наукової статті (як до документа) продукують структурно монотонні тексти, призводять до поступової руйнації креативної складової реального творчого процесу, помітно звужують способи переконування читачів, що, на жаль, шкодить принаймні в гуманітарних дослідженнях.

Ключові слова: видання, документ, електронний журнал, журнальне видання, наукова стаття, науковий журнал, науково-практичний журнал.

У наш час поняття «документ» є найпоширенішим у тих науках, що вивчають різні способи зберігання та передавання знань (або інформації). Вивчення документа як головного об'єкта дослідження різними науками, зумовило формування теорії документа й документної діяльності, становлення документознавства як метанауки для всіх наук документно-комунікаційного циклу: бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, архівознавства, інформатики та інших дисциплін.

Найчастіше йдеться про поняття «документ», коли досліджують основні процеси, з яких складається праця бібліотекаря, бібліографа, журналіста, науковця, державного службовця, працівника науково-інформаційної установи, архіву, музею та багатьох інших. Тому є потреба в науковому вивченні як самого потрактування терміна *документ*, так і тісно пов'язаних з ним понять, що позначають процеси та операції створення, опрацювання та використання документів у різних сферах суспільної діяльності.

Є багато визначень цього поняття, зокрема у «Словнику української мови» є такі значення: «1) Діловий папір, що посвідчує певний юридичний факт, підтверджує право на щонебудь, служить доказом чого-небудь. // Все те, що підтверджує щонебудь. 2) Письмове свідоцтво, що офіційно підтверджує особу. 3) Письмовий твір, грамота, рисунок і т. ін. як свідчення про щось історичне, важливе» [Словник 1970–1980, II: 356].

Донедавна найчастіше послуговувалися визначенням, за яким документ – це засіб закріплення різними способами на спеціальному матеріалі інформації про факти, події, явища об'єктивної дійсності й розумової діяльності людини.

Саме емпіричні уявлення дають найширші пояснення: «Перш за все документ уявляється як певна річ, як «матеріальний об'єкт», або «субстанційний» (речовинний, на відміну від енергетичного) *носій* інформації. Тобто документ – це річ, яку можна побачити, до якої можна доторкнутися чи відчутти іншими органами чуття. По-друге, документ – це річ, яка має в собі яку-небудь *інформацію*, тобто документ може щось (певне знання) передати тому, хто буде знайомитися із ним, вивчати його, читати чи іншим чином «споживати інформацію». Документ потрібний людині саме для того, щоб ознайомитися з цією інформацією. З іншого боку, документ створюється людиною (точніше суспільством) для того, щоб зберегти певне *знання* у часі та передати його іншим людям (споживачам інформації)» [Швецова-Водка 2007: 15–16]. Усі зазначені властивості документа, відображені в його численних потрактуваннях, вкотре переконують, що для різних науковців у різних контекстах, різних науках це поняття має характерний обсяг.

Метою розвідки є аналіз наукової статті у фаховому виданні в ієрархії понять: від *видання* як документа (у низці найменувань: *видання (періодичне, журнальне, фахове); науковий журнал (друкований, електронний)*) до висунення гіпотези про *наукову статтю* як документ (первинний і вторинний) із функціями, реквізитами, типовою композицією та мовними формулами наукового стилю.

Особливе місце в документній комунікації належить таким виданням: *книги, журнали, газети, плакати, карти, ноти* і т. ін. Видання – це теж документ, але він має свої специфічні особливості, які відрізняють його від інших видів документів; це «основний вид опублікованого, друкованого, поліграфічного документа» [Кушнарченко 2008: 161]. Видання поділяють за періодичністю, матеріальною конструкцією, знаковою природою інформації, цільовим призначенням.

За ознакою регулярності виходу у світ виокремлюють такі види видань: періодичні та продовжувані. Періодичне видан-

ня – це «видання, що виходить через певні проміжки часу, має заздалегідь визначену постійну щорічну кількість і назву нумерованих чи датованих, однотипово оформлених випусків, які не повторюються за змістом» [Швецова-Водка 2007: 342]. За ознакою періодичності будь-яке видання може бути неперіодичним, періодичним або продовжуваним. Загально визнаним є також поділ видань на книжкові, журнальні і листові.

Серед термінів, що позначають види видань, є кілька основних: *газета, журнал, бюлетень, календар, збірник*. «Вони відображають найбільш суттєві, характерні риси цих видань: цільове призначення; особливості матеріалів, що публікуються у виданні; матеріальну конструкцію та структуру видання; його обсяг; офіційну реєстрацію як певного виду видання. Усі ці риси враховуються в комплексі, вони визначають внутрішню форму видання, а також особливості його поліграфічного виконання. Цей напрям класифікування періодичних і продовжуваних видань іноді називають визначенням *жанрів* видань» [там само: 360].

Розглянемо тлумачення терміна *журнал*: 1) «періодичне друковане видання, що містить статті і реферати з різноманітних суспільно-політичних та наукових питань, літературні твори, ілюстративний та інший матеріал» [Словник іншомовних 2000: 444]; 2) «це “журнальне видання” з матеріальною конструкцією, тобто “видання у вигляді блока скріплених у корінці аркушів друкованого матеріалу встановленого формату”, що містить статті, реферати та інші жанри літературних творів різних типів літератури, а також образотворчі матеріали (ілюстрації, фотографії, малюнки і т. ін.)» [Швецова-Водка 2007: 361].

Кожний випуск журналу виходить приблизно однакового обсягу, під однією, затвердженою офіційно, назвою (принаймні протягом одного року) і має постійні рубрики (розділи) всередині журналу, де традиційно публікують твори певних різновидів літератури та жанрів.

Враховуючи досвід деяких дослідників, О. Коновець пропонує власний поділ українських наукових (спеціальних і масових) періодичних видань [Коновець 2008: 15].

Таблиця 1. Класифікація українських наукових періодичних видань

Критерій	Різновид
Функціональне (цільове) призначення	Наукові, науково-популярні (елітарні та масові), фахові, виробничі, освітянські, культурно-просвітницькі, оглядово-реферативні, бібліографічні, рекламно-інформаційні
Рівень поширюваних знань (теоретичні, теоретико-прикладні, емпіричні)	Науково-теоретичні, науково-прикладні та науково-практичні
Відомча (секторна) орієнтація	Академічні, вузівські й галузеві
Тематична спрямованість	Природничо-наукові, науково-технічні, медичні, сільськогосподарські, екологічні, історико-філологічні, народознавчі тощо
Широта (спектр) тематики	Монотематичні, політематичні, міждисциплінарні, проблемно-орієнтовані

Науковий журнал містить статті та матеріали досліджень теоретичного або прикладного характеру та призначений фахівцям певної галузі науки, що конкретизує і словник: «1. Стосується до фаху, пов'язаний з якимось фахом. 2. Стосується до фахівця. // Властивий фахівцеві. // Який є фахівцем» [Великий тлумачний словник 2005: 786].

В Україні наукове фахове видання – це періодичне або продовжуване видання (зокрема – електронне), внесене Атестаційною колегією МОН України до переліку видань, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних досліджень на здобуття наукових ступенів доктора та кандидата наук. Наукове

видання містить результати теоретичних або експериментальних досліджень, а також науково підготовлені до публікації пам'ятки культури, історичні документи й літературні тексти. Головною функцією таких видань є документне забезпечення науковою інформацією різних сфер діяльності суспільства: науки, виробництва, освіти, культури, управління.

Звернемо увагу й на електронний журнал (коротка форма терміна *e-журнал*) – вид періодичного журнального видання, який публікується в одному з електронних форматів і розповсюджується через комп'ютери. Електронним може бути будь-який журнал в електронному вигляді, навіть той, що не поширюється в мережі. Найпростіше тлумачення – це журнал, що доступний в онлайн-овому режимі.

Коли дослідники розглядають електронні журнали, то по-слуговуються такими поняттями: «паралельні», «оригінальні», «інтегровані».

Таблиця 2. Класифікація електронних журналів

Найменування	Тлумачення
Паралельні	Електронні версії традиційних друкованих видань (розповсюджена на сьогодні форма, яка не потребує великих додаткових затрат, оскільки є лише електронною копією друкованого видання)
Оригінальні	Створюються тільки в електронному вигляді, існують лише в електронному просторі, часто організовані краще, ніж друковані (більший обсяг, форма представлення, оперативність видання, пошук, можливість демонстрації кольорових карт, фото, схем, таблиць тощо)
Інтегровані (гібридні)	Видаються у двох видах і доповнюють один одного (надають, як правило, тільки зміст своїх друкованих випусків або огляди статей, рецензій тощо, розширюють друковану форму посиланнями, доповнюють текст графічною та іншою інформацією, мають пошукову систему)

Цікавий, з нашого погляду, матеріал для дослідження дає наукове фахове видання України в галузі соціальних комунікацій «Вісник Книжкової палати» (для аналізу вибрано статті всіх номерів за 2020 рік). Публікує матеріали з питань видавничої діяльності, нормативно-правового забезпечення книговидавництва і книгорозповсюдження, аналітично-статистичні огляди випуску видань в Україні, проблемні статті про розвиток ЗМІ, книжкової та бібліотечної справи, рецензії та огляди нових видань, історичні розвідки.

Науково-практичний журнал «Вісник Книжкової палати» виходить щомісячно з 1996 року. Засновниками є Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова» і Харківська державна академія культури. Електронний варіант цього журналу є паралельним виданням, оскільки електронна версія цілком зберігає змістове наповнення друкованої, але є більш доступною для користувачів і має всі переваги електронного інформаційного ресурсу.

Наукова стаття – це один із основних видів публікацій у журналі. «Вона містить виклад проміжних або кінцевих результатів наукового дослідження, висвітлює конкретне окреме питання за темою дисертації, фіксує науковий пріоритет автора, робить її матеріал надбанням фахівців» [Шейко 2002: 276]. «Стаття – це невеликого розміру надрукована в часописі або збірнику наукова робота, присвячена певній проблемі, питанню і розрахована на фахівців, які розв’язують цю проблему. Статті бувають повідомлювальні (про нові результати), оглядові, аналітичні (підсумки), дискусійні (про спірні питання)» [Мацько 2003: 285]. За змістом їх поділяють на власне наукові, науково-популярні, науково-навчальні, науково-методичні й науково-публіцистичні. Зазвичай призначені вузькому колу або широкому загалу науковців, спеціалістам певної галузі або кількох галузей. За кількістю авторів бувають одноосібні або колективні.

Наукову статтю в загальному документознавстві розглядають як поліфункціональний текстовий документ (за певними параметрами) [Швецова-Водка 2007: 313–314], а у стилістиці – як жанр власне наукового підстилю.

Таблиця 3. Наукова стаття як текстовий документ

Жанр	Предмет викладу матеріалу	Мета як авторський мотив створення документа	Конкретна соціальна функція документа
Наукова стаття	Постановка проблеми, характеристика стану її дослідження, виклад ходу і результатів самостійного дослідження	Фіксація наукового пріоритету, одержання визнання, вплив на розвиток науки	Забезпечення суспільства науковою інформацією, розвиток наукового знання, його верифікація і примноження

Якщо ж проводити певні паралелі з документом, то наукова стаття, крім соціальної, виконує ще й інші функції: інформативну, комунікативну, культурну, кумулятивну, пізнавальну та історичного джерела.

Послідовність розміщення матеріалу, що подано до публікації, дає підстави в межах статті як документа виокремити такі поняття: «первинний документ», «вторинний документ», «реквізит».

Первинним документом є сам текст статті, оформлений відповідно до правил подання наукових статей. До вторинних документів (виникли як результати аналітико-синтетичної переробки даних) належать індекс УДК; DOI; анотації (не менше як 1800 знаків українською та англійською мовами); ключові слова (8–10 українською та англійською мовами); список використаної літератури, оформлений згідно з ДСТУ; references (транслітерація списку використаної літератури англійською мовою), оформлений згідно з міжнародним стандартом APA (American Psychological Association).

Будь-яка стаття має своєрідні реквізити (сукупність обов'язкових даних у документі для його ідентифікації):

1) відомості про автора (авторів): прізвище та ім'я, вчений ступінь і звання, повна назва організації (місце навчання),

посада, поштова адреса, телефон, e-mail, ORCID (за наявності) – українською та англійською мовами;

2) назва статті – українською та англійською мовами;

3) текст статті з необхідними елементами;

4) дата (надходження статті до редакції).

У текстотворенні наукових публікацій спостерігаємо поєднання наукового та ділового стилів, а тому простежуємо й дотримання деяких загальних вимог, які притаманні зокрема й текстам службових документів: об'єктивність, логічна послідовність, повнота інформації, точність і ясність викладу, переконливість, лаконічність, доказовість і нормативність мовних засобів.

Суттєво уніфікує наукову статтю і відома нині кожному науковцеві постанова Президії Вищої атестаційної комісії України від 15.01.2003 № 7–05/1, яка в п. 3 зобов'язує редколегії фахових видань приймати публікації за наперед відомими формальними вимогами: постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій, формулювання мети, виклад основного матеріалу дослідження, висновки. Це, безумовно, спонукає авторів використовувати усталені лексико-граматичні конструкції (метатекстові оператори, своєрідні штампи), які «обслуговують» такі семантично завершені композиційні частини наукових статей:

1. Постановка проблеми (у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями): *належить до найцікавіших явищ сучасності...; актуалізує вивчення...; має враховувати особливості...; має використовувати для підготовки...; особливу увагу фахівці приділяють...; аналіз джерельної бази дослідження...; актуальною проблемою є вивчення...; ці чинники актуалізують важливість комплексного аналізу...; вважаємо за потрібне дослідити...; залишаються маловідомими і недостатньо вивченими; потребують ґрунтовнішого розгляду...; проаналізувати специфіку створення...; окреслити перспективні напрями.*

2. Аналіз останніх досліджень і публікацій:

а) у яких започатковано розв'язання порушеної проблеми та на які спирається автор: *привертають посилену увагу науковців...; наводить повний перелік...; вивчають інноваційні*

форми...; висвітлює тенденції розвитку...; акцентує увагу...; активно обговорюють...; проблему також порушено у працях...; проблематика є актуальною...; різноманітних аспектів порушеного питання торкалися...; аналізує основні етапи підготовки...; поміж яких виокремимо праці...; питання формування й розвитку... вивчали...; поглиблене ретроспективне дослідження... здійснила...; вивченню сучасного стану... присвячено...; аспекти з'ясовували...; проблематиці розвитку... приділили увагу...; особливості... досліджували...; наукове осмислення... відбувається у площині пошуку...; результати цих досліджень висвітлювали...; проблеми діяльності... з'ясовували...; питання... постійно перебувають у полі зору науковців; вивчає проблему формування...; аналізує стан...; з'ясовує особливості...; зосереджує увагу на...; теоретичні і практичні аспекти впровадження...; питання... розглядають науковці...; авторка запропонованої розвідки прагнула...; контраверсійний погляд обстоював...; серед дослідників порушеної теми слід виокремити...; розглядає сучасний стан і тенденції розвитку...; характеризують основні віхи виникнення...; вивчає... палітру...; з'ясовує специфіку та механізми формування...; вивчає тенденції розвитку...; авторка репрезентувала...; комплексно досліджено...; всебічно аналізує...; вчена висвітлювала...; активно вивчають ... науковці...; науковці приділяють увагу...; вагоме місце посідають праці...;

б) виділення невіршених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячено статтю: недостатньо висвітлюється...; відомості потребують систематизації та узагальнення...; така ситуація виникла через недостатнє врахування...; не вписано стратегію, не визначено цілі й потреби ... на перспективу; вітчизняні науковці оцінюють... суперечливо; поміж вад також виокремимо...; автори статей не торкаються специфіки застосування...; потребує наукового осмислення...; комплексно не вивчено, не схарактеризовано її місце...; спорадично висвітлювалася у працях... науковців; не підлягав комплексному аналізу...; побіжно це питання висвітлювали...; досі не становила предмета дослідження.

3. Формулювання мети (постановка завдання): аналіз нестандартних ... рішень...; висвітлення проблем розвитку...;

визначення основних характеристик...; узагальнення досвіду...; аналіз потенціалу ... технологій...; аналіз порядку формування...; дослідження можливостей...; розгляд основних засобів створення...; висвітлити особливості...; виявлення найбільш досліджуваних напрямів розвитку...; розглянути основні аспекти становлення...; проаналізувати сучасний стан...; визначити їх роль у забезпеченні...; узагальнення та висвітлення аспектів...; висвітлення практичних аспектів...; аналіз стану...; комплексне дослідження...; проведення багатоаспектного аналізу процесу...; дослідити історію становлення...; визначити специфічні домінанти...; надання інформації про...; поширення практичного досвіду...; вивчення особливостей функціонування...; аналіз тематичного наповнення.

4. Виклад основного матеріалу дослідження (з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів): *інновації у рекламній царині охоплюють...; зумовлено розвитком новітніх технологій...; подібні експерименти, на наш погляд, придатні для...; привертають увагу, запам'ятовуються...; доречно застосовувати...; ще одним методом... взаємодії є...; слід вивчати потреби ...; дає змогу розглядати їх...; автор тлумачить...; на думку дослідника...; виокремимо тактику...; потребує дослідження...; вважаємо за доцільне навести...; варто виокремити...; приділив значну увагу...; автор ґрунтовно описує...*

Основний матеріал дослідження часто супроводжують метатекстові одиниці, які наголошують на чомусь, привертають увагу (*варто використовувати, варто зауважити, слід наголосити, слід зазначити, вдалою вважають, на наш погляд, на нашу думку*); висловлюють оцінку (*впевненість або сумнів*): *щоправда, поза сумнівом, не викликає сумніву, безумовно, безперечно, імовірно*; пояснюють, уточнюють, виділяють щось (*наприклад, зокрема, а саме, крім того, тобто*); розчленовують інформацію (*по-перше, по-друге, з одного боку, з іншого боку*); вказують на час, послідовність (*насамперед, передусім, надалі, перш за все*); відображають зіставлення і протиставлення частин інформації (*проте, однак, з іншого боку, таким чином, інакше, тому*); поєднують частини інформації (*також, до речі, інакше кажучи, згідно з цим, відповідно до цього*).

5. Висновки (з дослідження та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі): *підсумовуючи, зауважимо, що...; підсумовуючи, зазначимо, що...; порівняльний аналіз... дає змогу виокремити проблеми...; результати аналізу... дають підстави стверджувати про...; конкретні шляхи їх розв'язання...; проаналізувавши основні зміни..., підсумуємо, що...; отже, на підставі викладеного, сформулюємо...; на підставі проведеного аналізу маємо констатувати, що...; підбиваючи підсумки, зазначимо, що... віддзеркалює наукові зацікавлення...; на підставі викладеного можна зробити такі висновки...*

Проведений аналіз (у низці найменувань: *видання – науковий журнал – наукова стаття*) уможливує зробити (з погляду інтегративної галузі документознавства) деякі узагальнення:

– *видання (періодичне, журнальне, фахове)* – це документ, який має свої специфічні особливості, які відрізняють його від інших видів документів;

– *науковий журнал (друкований, електронний)* як документ здійснює функцію документного забезпечення науковою інформацією різних сфер діяльності суспільства (науки, виробництва, освіти, культури, управління);

– *наукова стаття* – поліфункціональний текстовий документ за певними параметрами (предмет викладу матеріалу, мета, конкретна соціальна функція); первинний і вторинний документ з постійними реквізитами.

Усе вищезазначене засвідчує, що поняття «документ» має різний обсяг для різних учених у різних контекстах та різних науках. Проте зауважимо, що уніфіковані вимоги до композиції наукової статті (як до документа) продукують структурно монотонні тексти, які створено за наперед заданою схемою, а це призводить до поступової руйнації креативної складової реального творчого процесу, помітно звужує способи переконування читачів. Формалізація наукової мови нівелює творчі зусилля автора щодо увиразнення викладу, привернення уваги, пошуку оригінальних моделей текстуального втілення результатів наукового пізнання, що, на жаль, шкодить принаймні в гуманітарних дослідженнях.

Великий тлумачний словник сучасної української мови. Уклад. і голов. ред. Бусел В.Т. Київ – Ірпінь: Перун, 2005.

Коновець О. Сучасна періодика в системі наукової комунікації. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Журналістика*. 2008. № 16. С. 9–15.

Кушнарєнко Н.Н. Документоведение. Київ: Знання, 2008.

Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилїстика української мови: підручник. Київ: Вища школа, 2003.

Словник іншомовних слів: 23 000 слів та термінологічних словосполучень. Уклад. Л.О. Пустовіт та ін. Київ: Довіра, 2000.

Словник української мови: в 11 т. І.К. Білодід (гол. ред.) та ін. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Т. 2. С. 356.

Швецова-Водка Г.М. Документознавство: навч. посіб. Київ: Знання, 2007.

Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. Київ: Знання-Прес, 2002.

REFERENCES

Busel, V.T. (Ed.). (2005). Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language. Kyiv – Irpin: Perun (in Ukr.).

Konovets, O. (2008). Modern periodicals in the system of scientific communication. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Series: Journalism*, 16, 9–15 (in Ukr.).

Kushnarenko, N.N. (2008). Documentation Science. Kyiv: Znannia (in Ukr.).

Matsko, L.I., Sydorenko, O.M., Matsko, O.M. (2003). Stylistics of the Ukrainian language: Textbook. Kyiv: Higher School (in Ukr.).

Pustovit, L.O. (Ed.). (2000). Dictionary of foreign words: 23,000 words and terminological phrases. Kyiv: Dovira (in Ukr.).

Bilodid, I.K. (Ed.). (1970–1980). Dictionary of the Ukrainian language: in 11 vol. Kyiv: Naukova Dumka. Vol. 2, p. 356 (in Ukr.).

Shvetsova-Vodka, H.M. (2007). Documentation Science: tutorial. Kyiv: Znannia (in Ukr.).

Sheiko, V.M., Kushnarenko, N. M. (2002). Organization and methodology of research activities: Textbook. Kyiv: Znannia-Pres (in Ukr.).

Статтю отримано 22.11.2022

Lilia Burkivska, Svitlana Hryhorash

SCIENTIFIC ARTICLE AS A DOCUMENT IN A PROFESSIONAL EDITION (ON THE MATERIAL OF THE SCIENTIFIC AND PRACTICAL JOURNAL “BULLETIN OF THE BOOK CHAMBER”)

The study of a document as the main research object by various sciences led to the formation of document science as a metascience for all sciences of the document and communication field: library science, bibliography, bibliology, archival science, computer science and other disciplines.

The purpose of this research is a scientific article in a professional publication within the hierarchy of concepts: from *a publication* as a document (in a number of names: *a publication (periodical, journal, professional)*; *a scientific journal (printed, electronic)*) to hypothesizing *a scientific article* as a document (primary and secondary) with functions, details, typical composition and language formulas of scientific style.

A special place in documentary communication belongs to the following publications: *books, magazines, newspapers, posters, maps, notes*, divided by frequency, material structure, iconic nature of information, and purpose.

In Ukraine a scientific professional publication is a periodical or ongoing publication (also electronic) included by the Attestation Board of the Ministry of Education and Science of Ukraine in the list of publications in which the results of dissertation research for obtaining the degree of doctor and candidate of science can be published. The interesting material for the study is provided by the scientific professional publication of Ukraine in the field of social communication “Bulletin of the Book Chamber” (the articles from all issues during 2020 were selected for the analysis). It promotes materials on publishing activities, legal support of book publishing and book distribution, analytical and statistical reviews of publications in Ukraine, problematic articles on the development of the media, bibliology and library science, reviews of new publications, and historical research.

Within the framework of the article, the following concepts are considered: “primary document”, “secondary document”, “details”. The primary document is a text of the article, drawn up in accordance with the rules for submitting scientific articles. The secondary document includes the UDC index, DOI, abstracts, keywords, bibliography, and references. In any article certain details are singled out: 1) information about the author (authors); 2) title of the article – in Ukrainian and English; 3) text of the article with the necessary elements; 4) date (submission of the article to the editorial office).

The resolution of the Presidium of the Higher Attestation Commission of Ukraine on January 15, 2003 No. 7–05/1, which is now known to any scientist, significantly unifies the scientific article. Paragraph 3 obliges the editorial boards of professional publications to accept publications according to previously known formal requirements: statement of the problem, analysis of recent studies and publications, formulation of goals, presentation of the main material of the study, and conclusions. Of course, it encourages authors to use well-established lexical and grammatical constructions that “serve” the aforementioned semantically completed compositional parts.

Key words: publication, document, electronic journal, journal edition, scientific article, scientific journal, scientific and practical journal.